

Vazba dvou akuzativů a nominativů

Vazba dvou akuzativů

Po skupinách sloves:

- nazývat někoho/něco někým/něčím/nějakým, např. *appellō, āre; nōminō, āre*
- pokládat někoho za někoho/něco/nějakého, např. *putō, āre; existimō, āre; habeō, ēre*
- volit někoho někým/něčím, např. *creō, āre*
- dělat někoho/něco někým/něčím/nějakým, např. *faciō, ere; reddō, ere*

Latina: dva akuzativy, čeština: 4. a 7. pád nebo předložková vazba.

Latina:	Amīcum ak.	hominem bonum ak.	appellō.
Čeština:	Přítele 4. p.	dobrým člověkem 7. p.	nazývám.

Latina:	Homīnem bonum ak.	cōnsulem ak.	creō.
Čeština:	Dobrého člověka 4. p.	konzulem 7. p.	volím.

Vazba dvou nominativů

- sloveso v pasivu, dva nominativy místo dvou akuzativů
- činitel vyjádřen stejně jako u jiných pasivních sloves

Latina:	Amīcus nom.	homō bonus nom.	appellātur.
Čeština:	Přítel 1. p.	dobrým člověkem 7. p.	je nazýván.

Latina:	Amīcī nostrī nom.	iūstī nom.	putantur.
Čeština:	Přátelé naši 1. p.	za spravedlivé za +4. p.	jsou pokládáni.

Latina:	Homō bonus nom.	cōnsul nom.	ā cīvibus creatur.
Čeština:	Dobry člověk 1. p.	konzulem 7. p.	občany je volen.

Infinitivní konstrukce

AKUZATIV S INFINITIVEM

- konstrukce složená z akuzativu a infinitivu, následuje po určitých typech sloves ve větě hlavní
- v češtině se vyskytuje po slovesech vnímání, srov. „Vidím otce přicházet.“
- překlad: nejčastěji věta s „že“, případně „jak“ nebo „aby“

Slovesa ve větě hlavní

Slovesa z těchto významových skupin:

- slovesa smyslového vnímání (např. *vidēre, audīre, sentīre*)
- slovesa ústního a písemného projevu (např. *dīcere, scribere, prōmittere, explicāre, negāre*)
- slovesa vyjadřující myšlení, vědění a intelektuální aktivitu (např. *putāre, arbitrārī, cēnsēre, scīre, intellegere, crēdere, cōgnōscere, memoriā tenēre*)
- slovesa vyjadřující city (např. *gaudēre, dolēre, querī*)
- některá slovesa vyjadřující vůli (konstrukce po těchto slovesech jsou probírány později)

Neosobní slovesa a konstrukce (např. *appāret, nōtum est, cōstat, fās est, decet, aequum est*).

Sloveso ve větě hlavní může být v různých časech a způsobech.

Akuzativ

- musí být ve většině případů vyjádřen
- musí být vyjádřen i v případě, že je totožný s podmětem slovesa ve větě hlavní
Myslím si (já), že (já) dobře pracuji. *Putō mē bene labōrāre.*
- podmět akuzativu s infinitivem ve **3. os. sg. nebo pl. je totožný** s podmětem řídicího slovesa: zvrtné zájmeno *sē*
- podmět akuzativu s infinitivem ve **3. os. sg. nebo pl. není totožný** s podmětem slovesa ve větě hlavní: tvary zájmena *is, ea, id (eum, eōs, eam, ...)*
Otec říká, že (**on, tj. otec**) dobře pracuje. *Pater dīcit sē bene labōrāre.*
Otec říká, že **on** (**ne otec**, ale někdo jiný) přichází. *Pater dīcit eum venīre.*

Infinitiv

- aktivní i pasivní infinitivy všech časů (latina má infinitiv přítomný, perfekta a futura)
- vyjadřuje současnost, předčasnost nebo následnost vzhledem k řídicí větě, do češtiny se překládá přítomným, minulým a budoucím časem

časový vztah	typ infinitivu	překlad do češtiny
současnost	infinitivy přítomného aktiva i pasiva	přítomný čas
předčasnost	infinitivy perfekta aktiva a pasiva	minulý čas
následnost	infinitivy futura aktiva a pasiva	budoucí čas

Shoda participia perfekta pasiva a futura aktiva s podmětem!

Příklady

Sciō mātrem venīre.

Sciō mātrem laudārī.

Sciō mātrem vēnisse.

Sciō mātrem laudātam esse.

Sciō mātrem ventūram esse.

Sciō mātrem laudātum īrī.

Vím, že matka přichází.

Vím, že je matka chválena.

Vím, že matka přišla.

Vím, že matka byla pochválena.

Vím, že matka přijde.

Vím, že matka bude pochválena.

Sciō mātrem querī.

Sciō mātrem questam esse.

Sciō mātrem questūram esse.

Vím, že si matka stěžuje.

Vím, že si matka stěžovala.

Vím, že si matka bude stěžovat.

Postup při překladu do češtiny

Např. *Magister dīcit discipulōs nōn discere:*

- vyhledáme větu hlavní (*magister dīcit*) a vazbu akuzativu s infinitivem (*discipulōs nōn discere*);
- přeložíme větu hlavní: „**učitel říká**“;
- vybereme vhodnou spojku pro připojení věty vedlejší (většinou „že“, někdy také „aby“ nebo „jak“): „učitel říká, **že**“;
- latinský akuzativ (podmět infinitivní konstrukce) *discipulōs* převedeme do češtiny jako podmět vedlejší věty, bude tedy v nominativu: „učitel říká, že **žáci**“;
- latinský **infinitiv přezentu** přeložíme určitým **slovesem v přítomném čase**: „učitel říká, že se žáci **neučí**“.

Výsledný překlad do češtiny: „Učitel říká, že se žáci neučí.“

Postup při překladu do latiny

Např. „Otec se domnívá, že děti spí“:

- rozhodneme, zda větu lze přeložit pomocí akuzativu s infinitivem (ve větě hlavní musí např. být sloveso z výše uvedených skupin);
- přeložíme větu hlavní: *pater putat*;
- podmět české věty přeložíme do latiny akuzativem: *pater putat puerōs*;
- české sloveso v určitém tvaru přeložíme infinitivem: *pater putat puerōs dormīre*.

Ve výsledné větě většinou ještě upravíme slovosled tak, aby určité sloveso stálo na konci: *Pater puerōs dormīre putat*.

NOMINATIV S INFINITIVEM

Infinitiv + jméno v nominativu, které je podmětem infinitivu i řídicího slovesa ve větě hlavní.

Sloveso ve větě hlavní je vždy v pasivu.

Slovesa ve větě hlavní

Častěji se vyskytuje jen několik sloves:

- slovesa smyslového vnímání: především *vidēre* překl. v pasivu „zdát se“;
- slovesa ústního a písemného projevu, např.: *dīcere* „říkat“, *trādere* „předávat, říkat“, *scrībere* „psát“;
- slovesa vyjadřující myšlení, vědění a intelektuální aktivitu, např.: *putāre* „domnívat se, myslet si“, *existimāre* „domnívat se“, *cēnsēre* „myslet si, soudit“, *intellegere* „chápat“, *crēdere* „věřit“.

Nepoužívá se po slovesech vyjadřujících city a po výrazech typu *nōtum est* a *appāret*.

Význam a překlad nominativu s infinitivem

Překlad:

- souvětí s **vedlejší větou s „že“**; sloveso ve větě hlavní: „neosobní“ překlad „říká se“, „zdá se“, „píše se“, „soudí se“ nebo „panuje domněnka“
Amīcī meī bene labōrāre dīcuntur. „Říká se, že moji přátelé dobře pracují.“
- jednoduchá věty s **„prý“**: u sloves „říkat“ v přítomném čase
Amīcī meī bene labōrāre dīcuntur. „Moji přátelé prý dobře pracují.“

Postup při překladu do češtiny

Při překladu latinské věty, např. *Amīcī meī bene labōrāre dīcuntur*, postupujeme takto:

- vyhledáme určité sloveso (*dīcuntur*) a jeho podmět, který je zároveň podmětem nominativu s infinitivem (*amīcī meī*);
- určité sloveso přeložíme neosobně **„říká se“**;
- překlad věty vedlejší začneme použitím spojky (většinou „že“): „říká se, **že**“;
- latinský nominativ (podmět infinitivní konstrukce i určitého slovesa) *amīcī meī* bude v češtině podmětem věty vedlejší: „říká se, že **moji přátelé**“;
- latinský **infinitiv přezentu** přeložíme určitým **slovesem v přítomném čase**: „říká se, že moji přátelé dobře **pracují**“.

Překlad do češtiny tedy zní: „Říká se, že moji přátelé dobře pracují.“

Pasivní viděří se překládá „zdát se“: *Amīcī meī bene labōrāre videntur* „Zdá se, že moji přátelé dobře pracují.“

POZOR!

V latinské větě hlavní tvary všech osob, nejen 3. os. sg., podmět nemusí být vyjádřen (x akuzativ s infinitivem); v české hlavní větě vždy neosobní výraz, příslušná osoba je podmětem věty vedlejší:

sg.	1. os.	<i>dīcor</i>	říká se, že (já)
	2. os.	<i>dīceris</i>	říká se, že (ty)
	3. os.	<i>dīcitur</i>	říká se, že (on, ona, ono)
pl.	1. os.	<i>dīcimur</i>	říká se, že (my)
	2. os.	<i>dīcimini</i>	říká se, že (vy)
	3. os.	<i>dīcuntur</i>	říká se, že (oni, ony, ona)

Postup při překladu do latiny

Při překladu české věty, např. „Říká se, že dívky dobře zpívají“, postupujeme takto:

- ve větě hlavní vyhledáme sloveso v určitém tvaru („říká se“) a podmět věty vedlejší („dívky“), který bude v latině podmětem infinitivu i řídicího slovesa;
- přeložíme podmět: *puellae*;
- přeložíme sloveso věty hlavní tak, aby se shodovalo s podmětem: *puellae dīcuntur*;
- české sloveso věty vedlejší přeložíme infinitivem (zde infinitivem přítomnosti, protože české sloveso je v přítomném čase): *puellae cantāre dīcuntur*;
- doplníme další větné členy: *puellae bene cantāre dīcuntur*.

Překlad do latiny tedy zní: *Puellae bene cantāre dīcuntur*.

Překlad českých vedlejších vět s nevyjádřeným podmětem:

sg.	1. os.	Říká se, že nepracuji.	(já)	Dīcor nōn labōrāre.
	2. os.	Říká se, že nepracuješ.	(ty)	Dīceris nōn labōrāre.
	3. os.	Říká se, že nepracuje.	(on, ona, ono)	Dīcitur nōn labōrāre.
pl.	1. os.	Říká se, že nepracujeme.	(my)	Dīcimur nōn labōrāre.
	2. os.	Říká se, že nepracujete.	(vy)	Dīcimīnī nōn labōrāre.
	3. os.	Říká se, že nepracují.	(oni, ony, ona)	Dīcuntur nōn labōrāre.